

Utviklingen på arbeidsmarkedet

SAMMENDRAG

I den siste tiden har arbeidsmarkedet strammet seg ytterligere til. I august i år var antallet registrerte arbeidsledige hos NAV på 48 900. Dette er en nedgang på 16 800 sammenlignet med samme måned i fjor. Samtidig som arbeidsledigheten har falt har også sysselsettingen økt. Fra 2. kvartal i 2006 til 2. kvartal i år økte antallet sysselsatte med 80 000. Sysselsetningsveksten er svært ulik for forskjellige næringer, og særlig innenfor konjunkturfølsomme næringer som bygg og anlegg og utvinning av råolje og naturgass har det vært en stor økning i antallet sysselsatte. Også innenfor undervisning ser vi en sterk vekst i sysselsettingen.

Samtidig som antallet personer som registrerer seg som arbeidsledige har gått ned, har tilgangen på ledige stillinger holdt seg på et stabilt høyt nivå. Særlig innenfor ingeniør- og ikt-fag, men også innenfor helse-, pleie- og omsorgssektoren er antallet arbeidsledige lavt samtidig som antallet ledige stillinger er høyt.

Etter at EU ble utvidet med ti nye medlemsland i 2004, har arbeidsinnvandringen fra disse landene økt betydelig. I perioden fra 1. januar til 31. juli i år var det gitt 46 100 arbeidstillatelser til borgere fra de nye EU-landene, en økning på 39 prosent i forhold til tilsvarende periode i 2006. Polakker stod for 72 prosent av disse arbeidstillatelsene.

Utviklingen på arbeidsmarkedet fremover avhenger av en rekke forhold. Siden Norge har en svært åpen økonomi, vil konjunkturutviklingen fremover i stor grad avhenge av utviklingen hos våre handelspartnere. Veksten i verdensøkonomien er fortsatt svært høy, og har vært spesielt sterk i Kina, India og Øst-Europa. Her vil veksten trolig holde seg på et høyt nivå også i tiden fremover, men det knytter seg en del usikkerhet til den videre utviklingen i USA.

Norske bedrifter melder om økte investeringer og mangel på kvalifisert arbeidskraft. Det er nå en reell fare for at knappheten på arbeidskraft etter hvert vil gi seg utslag i en høy lønnsvekst, noe som vil bidra til at veksten i etterspørselen etter arbeidskraft etter hvert dempes.

Arbeids- og velferdsdirektoratet forventer at sysselsettingen vil fortsette å øke og at arbeidsledigheten vil gå videre ned i resten av 2007. For 2007 anslår vi at den registrerte arbeidsledigheten vil være på 46 000 personer i gjennomsnitt. Vi venter en samlet økning i sysselsettingen på 70 000 i 2007. I 2008 forventer vi at den registrerte arbeidsledigheten vil flate noe ut slik at den i snitt vil ligge på 42 000, eller 4 000 færre enn årets nivå. Sysselsetningsveksten anslås å bli på 45 000 for hele 2008. Vi nedjusterer dermed ledighetsprognosen noe både for 2007 og 2008, mens sysselsetningsveksten oppjusteres for begge årene i forhold til forrige prognose.

FORTSATT NEDGANG I ARBEIDSLEDIGHETEN

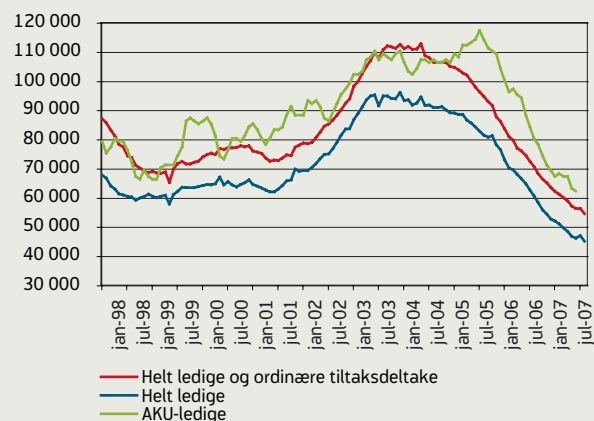
Norge har de siste fire årene vært inne i en oppgangskonjunktur. Siden årsskiftet 2003/2004 har den registrerte arbeidsledigheten gått ned, og ledighetsnivået er nå det laveste på 19 år. Ved utgangen av august i år var det registrert 48 900 helt arbeidsledige hos NAV, noe som tilsvarer 2,0 prosent av arbeidsstyrken. Dette er en nedgang på 16 800 (26 %) fra august i fjor. Fra første kvartal til andre kvartal i år falt antallet registrerte arbeidsledige med 3 800¹.

Arbeidskraftundersøkelsen til Statistisk Sentralbyrå bekrefter dette inntrykket. Tall for andre kvartal i inneværende år viser at arbeidsledigheten har falt med 30 000 (30 %) i forhold til samme periode i fjor.

¹ Justert for sesongvariasjoner

² For arbeidsledige målt ved AKU er det benyttet 3 måneders glidende gjennomsnitt.

Figur 1:
Utviklingen i tallet på registrerte ledige, summen av registrerte ledige og ordinære tiltaksdeltakere hos NAV og arbeidsledige målt ved AKU. Sesongjusterte² tall januar 1998-august 2007.

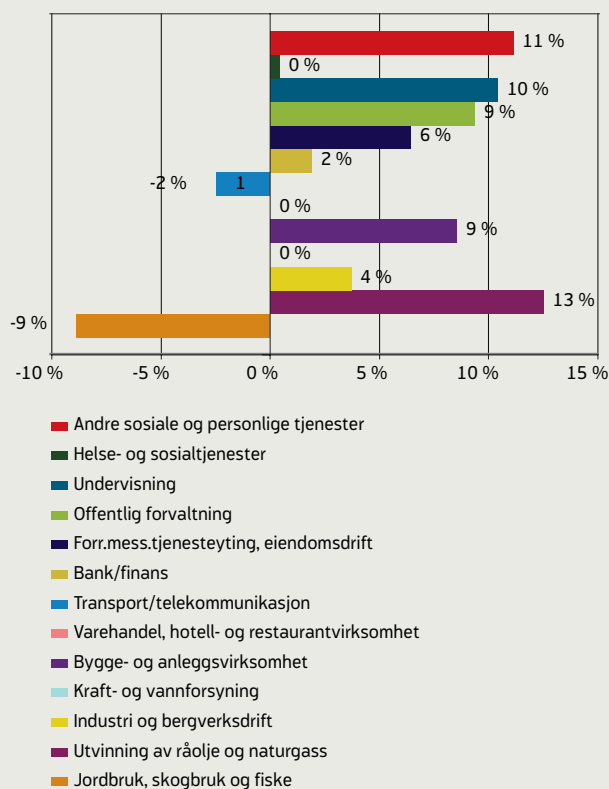
KILDE: SSB OG NAV

STERK ØKNING I SYSSELSETTINGEN I LØPET AV DET SISTE ÅRET

SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) viser at sysselsettingen har økt sterkt det siste året. Totalt økte antallet sysselsatte personer med 80 000 (3,4 %) fra andre kvartal i fjor til andre kvartal i år. Sysselsetningsveksten er dermed sterkere nå enn den var ved forrige høykonjunktur på siste halvdel av nittitallet. Justert for sesongvariasjoner, økte sysselsettingen med 19 000 personer fra mars til juni i år.

Figur 2 viser den prosentvise endringen i sysselsettingen for ulike næringer fra 2. kvartal 2006 til 2.kvartal 2007. Størst vekst var det innenfor utvinning av råolje og naturgass med 13 prosent, men også innenfor andre sosiale og personlige tjenester og undervisning var det en stor økning i sysselsettingen. Her var sysselsetningsveksten på henholdsvis 11 og 10 prosent. Jordbruk, skogbruk og fiske er en av de få næringene hvor vi ser en nedgang i antallet sysselsatte. Her har nedgangen vært på 9 prosent det siste året, og de siste ti årene har sysselsettingen blitt redusert med over tretti prosent. Ved forrige høykonjunktur var den største årlige nedgangen i antallet sysselsatte innenfor denne næringen på over 10 prosent.

Figur 2:
Prosentvis endring i antall sysselsatte fordelt etter næringer, AKU.
2.kvartal 2006–2.kvartal 2007.

KILDE: SSB

I absolutte tall var økningen størst innenfor undervisning, med en økning på 20 000 sysselsatte. Derneft følger forretningsmessig tjenesteyting og bygge- og anleggsvirksomhet med henholdsvis 16 000 og 14 000 personer. Innenfor næringen helse- og sosialtjenester utgjorde sysselsetningsveksten kun 2 000 i den samme perioden, noe som er en klar nedgang sammenlignet med de siste årene. I perioden 1996 til 2006 steg sysselsettingen med i gjennomsnitt 9 000 personer i året innenfor helse- og sosialtjenester.

Samtidig som sysselsettingen har økt kraftig den siste tiden, melder stadig flere bedrifter om kapasitetsvansker. SSBs konjunkturbarometer for andre kvartal viser at mangel på kvalifisert arbeidskraft nå er en begrensende faktor for produksjonen.

Flere yrkesaktive blant de eldre

Tall for 2. kvartal 2007 viser at yrkesdeltakelsen³ har økt spesielt mye blant de eldste arbeidstakerne. I gruppen 55 til 66 år økte yrkesdeltakelsen fra 63,4 til 65,5 prosent. Spesielt har kvinner i denne aldersgruppen bidratt til utviklingen med en økning i yrkesdeltakelsen på 3,8 prosentpoeng, noe som utgjorde 14 000 personer. For personer i alderen 67 til 74 år økte yrkesaktiviteten fra 8,9 til 10,6 prosent, som tilsvarte 6 000 personer. En stadig større andel av de eldre arbeidstakerne har nå høy utdanning, og dette vil bidra til at yrkesaktiviteten for denne gruppen trolig vil øke også i årene framover.

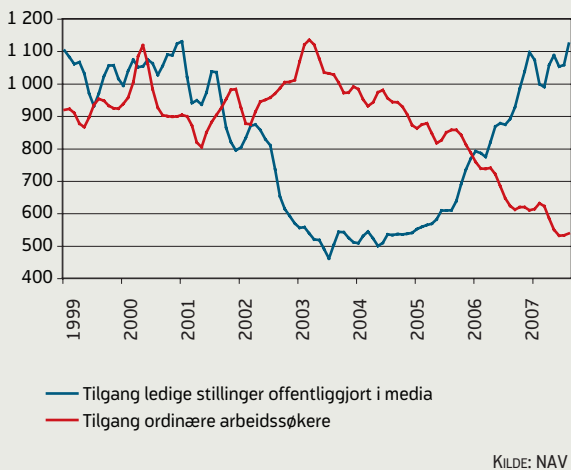
FÅ ARBEIDSLEDIGE OG MANGE LEDIGE STILLINGER

Høykonjunktoren som norsk økonomi over en lengre periode har vært inne i, har ført til et strammere arbeidsmarked, se figur 3. Tilgangen på ledige stillinger per virkedag har de siste månedene ligget stabilt på et høyt nivå. Vi må tilbake til 2001 for å finne tilsvarende nivåer i tilgangen på ledige stillinger. Samtidig har tilgangen på ordinære arbeidssøkere per virkedag over en lengre periode falt. Tilgangen på ordinære arbeidssøkere lå også i 2001 på et lavt nivå, men likevel en del høyere enn den nå over flere måneder har ligget på. Dette bekrefter at temperaturen i arbeidsmarkedet er høy med få permitteringer og oppsigelser, og flere bedrifter som utvider produksjonen og øker sysselsettingen.

Den høye tilgangen på nye stillinger og den lave tilgangen på nye arbeidssøkere viser at arbeidsmarkedet er svært stramt. Spesielt innenfor ingeniør- og ikt-fag er mangelen på kvalifisert arbeidskraft stor. For denne yrkesgruppen ble det registrert i gjennomsnitt 1 900 nye ledige stillinger per måned i perioden juni til august, mens det i samme periode i gjennomsnitt var 1 600 helt ledige. For helse-, pleie- og omsorgsykker ble det i gjennomsnitt

³ Yrkesdeltakelsen måles som summen av antall sysselsatte og arbeidsledige i forhold til befolkningen

Figur 3:
Tilgang ledige stillinger i media per virkedag.
Tilgang ordinære arbeidssøkere per virkedag.
Januar 1999-august 2007. Trend

registrert 3 600 nye ledige stillinger per måned, mens det var registrert 3 800 helt ledige. Det er spesielt sykepleiere det er mangel på, med en tilgang på 900 nye stillinger, mens det i snitt bare var 200 helt ledige sykepleiere i denne perioden. Også for føreskolelærere og personer innenfor samfunnsvitenskapelig yrker er tilgangen på ledige stillinger høy samtidig som antallet ledige er lavt.

HØYEST ARBEIDSLEDIGHET FOR DE MELLOM 20 OG 30 ÅR

Arbeidsledigheten har gått ned for alle aldersgrupper det siste året, og størst nedgang har det vært for de mellom 20 og 30 år. Det er likevel denne gruppen som har høyest arbeidsledighet i forhold til arbeidsstyrken, med en ledighet på 3,0 prosent for aldersgruppen 20–24 år og 2,8 prosent for gruppen 25–29 år. Lavest arbeidsledighet er det for aldergruppen 50–59 år, med 1,2 prosent.

Selv om det er de yngste aldersgruppene som har den høyeste arbeidsledigheten, er det også stor gjennomstrømming for denne gruppen. Tabell 1 viser hvor lang arbeidssøkervarighet de helt ledige i de ulike aldersgruppene hadde i august i år. Her ser vi at godt over halvparten av de helt ledige under 30 år har en arbeidssøkerperiode som er kortere enn et halvt år, og størstedelen av denne gruppen har også en arbeidssøkerperiode på under tre måneder.

Arbeidsledigheten blant de over 60 år var på 2,1 prosent ved utgangen av august, og sjansen for å bli arbeidsledig var altså relativt liten for denne gruppen. For de som blir arbeidsledige er derimot situasjonen vanskelig, og vi ser av tabellen at over halvparten av de arbeidsledige i denne aldersgruppen har vært arbeidssøkere i mer enn to år. Det er også denne gruppen som har opplevd den minste nedgangen i arbeidsledigheten det siste året. For de over 60 år har ledigheten gått ned med 14 prosent, og for de med arbeidssøkervarighet over to år kun med 7 prosent. Til sammenligning har arbeidsledigheten totalt gått ned med 26 prosent det siste året, og for de med arbeidssøkervarighet over to år har ledigheten gått ned med 21 prosent.

At høykonjunktoren har slått såpass lite ut i arbeidssøkervarigheten for de over 60 år, henger trolig sammen med at de relativt sett har kort tid til de når pensjonsalder. En vesentlig høyere andel av denne gruppen har også kun grunnskole eller videregående som høyeste utdanning sammenlignet med de yngre aldersgruppene, og begge disse faktorene bidrar sannsynligvis til å gjøre denne gruppen mindre attraktive for arbeidsgiverne.

Arbeidssøkere som har dagpenger når de fyller 64 år har krav på dagpenger frem til de fyller 67. Øvrige grupper har rett til dagpenger i inntil to år. Dette gjør at personer som blir arbeidsledige etter at de har fylt 62 år, i praksis har rett på dagpenger frem til de blir 67 år og går av med pensjon. Dette kan dermed fungere som en form for tidligpensjonering, og er en viktig forklaring på forskjellen i arbeidssøkervarighet for de over 60 år sammenlignet med de mellom 50 og 60 år.

Tabell 1:
Andel av arbeidssøkere med ulik arbeidssøkervarighet etter alder. August 2007.

	Under 26 uker	26-51 uker	52-103 uker	Over 103 uker	I alt:
19 år og under	84 %	13 %	3 %	0 %	100 %
20-24 år	71 %	17 %	9 %	3 %	100 %
25-29 år	62 %	17 %	13 %	8 %	100 %
30-39 år	54 %	18 %	14 %	14 %	100 %
40-49 år	45 %	16 %	16 %	22 %	100 %
50-59 år	38 %	16 %	18 %	28 %	100 %
60 år og over	18 %	12 %	17 %	53 %	100 %
I alt:	52 %	16 %	14 %	18 %	100 %

KILDE: NAV

MANGE ER UTENFOR ARBEIDSMARKEDET

Sammenlignet med andre land, har Norge høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet. Likevel er det en høy prosentandel av befolkningen i yrkesaktiv alder som ikke deltar i yrkeslivet. Ved utgangen av juni mottok 330 400 personer en form for uføreytelse. Det har lenge vært en jevn økning i andelen personer som mottar uføreytelser. I 1998 var andelen på 8,8 prosent mens den i 2006 utgjorde 11,0 prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder. En stor del av økningen etter årtusenskiftet kan imidlertid forklares ut fra demografiske forhold, altså ved at en stadig større andel av befolkningen tilhører eldre aldersgrupper.

Sykefraværet (legemeldt og egenmeldt) var på 7,3 prosent i første kvartal i år. Dette er en svak nedgang sammenlignet med tilsvarende periode i fjor.

Ved utgangen av august i år var det registrert 81 000 yrkeshemmede hos NAV. Dette er en nedgang på 6 300 personer, eller 7 prosent, sammenlignet med samme måned i fjor. Det tyder på at den langvarige oppgangskonjunkturen nå gir seg utslag i at flere personer i randsonen av arbeidsmarkedet får jobb.

ØKT ARBEIDSINNVANDRING

Arbeidsinnvandringen til Norge har tiltatt i løpet av de siste årene. Etter at EU ble utvidet med ti nye medlemsland i 2004 har særlig antallet polske arbeidere i Norge økt. I følge Utlendingsdirektoratet ble det i løpet av 2006 registrert 54 800 arbeidstillatelser til borgere fra de nye EU-landene. Dette utgjør en økning på 47 prosent sammenlignet med 2005. I perioden 1. januar til 31. juli i år ble det gitt i alt 46 100 arbeidstillatelser til statsborgere fra de ti nye EU-landene, en økning på 13 000 (39 %) sammenlignet med tilsvarende periode i 2006. Størstedelen av innvandringen fra disse landene stod polakker for med 72 prosent av den totale arbeidsinnvandringen.

1. januar i år ble også Romania og Bulgaria med i EU, noe som kan gi økt arbeidsinnvandring fra disse to landene. Mye tyder likevel på at Norge vil få en relativt beskjeden arbeidsinnvandring derifra. Studier tyder på at personer fra disse to landene heller vil velge land med større geografisk nærhet, som for eksempel Italia, Tyskland og Spania som arbeidssted.

Den sterke økningen i arbeidsinnvandringen har kommet i en periode med høykonjunktur i Norge. Siden mange bedrifter melder om vansker med å få rekruttert nok arbeidskraft, har arbeidsinnvandringen så langt hatt en positiv virkning på norsk økonomi ved at den har utvidet produksjonskapasiteten. Særlig innenfor industri og bygge- og anleggssnæringen har arbeidsinnvandringen bidratt til å løse flaskehalsproblemer. Dette har også bidratt til en lavere lønns- og prisvekst, noe som igjen har bidratt til å holde renten lavere.

INTERNASJONAL UTVIKLING

Veksten i verdensøkonomien har vært svært sterk de siste tre til fire årene. Mye av veksten kommer av globalisering og økt økonomisk samhandling på tvers av landegrenser. Særlig har enkelte land i Asia, i første rekke India og Kina, bidratt til denne utviklingen. Den økte internasjonale handelen skyldes i stor grad at arbeidsintensive varer, som tidligere ble produsert i vesten, nå blir produsert i land med lavere lønnsnivå.

I Kina ser utsiktene fremover svært lyse ut. Bedriftene i landet melder om økt sysselsetting, raskere produksjonsvekst og høyere ordreinngang. Den årlige veksten i bruttonasjonalproduktet har ligget på 10 prosent over flere år nå, og det er en viss fare for at økonomien kan bli overopphetet. For å motvirke dette er det ventet at kinesiske myndigheter vil fortsette å stramme inn pengepolitikken. Den økonomiske veksten i Kina har i stor grad vært drevet av økt eksport til Europa og USA. En nedgang i ett av disse områdene kan dermed føre til redusert økonomisk vekst også i Kina.

Den siste tiden har USA vært preget av en finansiell uro, som også har ført til børsnedgang over hele verden. Nedgangen skyldes hovedsaklig frykt for at problemene i markedene for høyrisikolån vil virke inn på totaløkonomien i USA. Dette er først og fremst boliglån gitt til personer med dårlig betalingsevne i en periode med lav rente. Det har ført til at mange nå har problemer med å betjene lånene. Foreløpig har ikke dette hatt noe særlig effekt på totaløkonomien. Etter en periode med lav økonomisk vekst tok veksten seg opp i 2. kvartal i år. Veksten har først og fremst vært drevet av økte investeringer og økt nettoeksport. Så langt har ikke nedgangen i boligmarkedet gitt store utslag i det private forbruket, blant annet grunnet et godt arbeidsmarked og en periode med nedgang i oljeprisene. Arbeidsledigheten har imidlertid økt noe den siste tiden, og arbeidsmarkedet virker noe svakere enn før. Dette øker muligheten for en bredere nedgang i amerikansk økonomi enn vi hittil har sett.

Euroområdet har over en lengre periode vært inne i en høykonjunktur drevet av økt eksport og økte investeringer. Sysselsettingen har steget og arbeidsledigheten gått ned. Særlig Tyskland har opplevd en kraftig økonomisk vekst, med en sterk nedgang i arbeidsledigheten. For hele euroområdet lå ledighetsnivået på 6,9 prosent i juli, en nedgang på 0,9 prosentpoeng fra tilsvarende måned i fjor. Til nå har ikke det strammere arbeidsmarkedet resultert i noen sterk økning i lønnsveksten. Det er imidlertid ventet at lønnsveksten fremover vil ta seg opp, noe som vil kunne gi økt vekst i privat konsum, men også dempe etterspørselsveksten etter arbeidskraft fra konkurranseutsatte næringer. Et mulig tilbakefall i USA vil også kunne påvirke økonomien og dermed arbeidsledigheten i euroområdet, ved at eksporten vil gå ned.

UTVIKLINGEN I NORGE

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge fortsatte å vokse i 2. kvar-

tal i år. Det var særlig produksjonen i tjenesteytende næringer som bidro til dette. Oppgangskonjunktoren har nå vart i over fire år. Økt sysselsetting og lavere arbeidsledighet har ført til høyere privat forbruk og dette, sammen med økte investeringer i Fastlands-Norge og i oljevirksomheten, har bidratt til store deler av veksten.

Ifølge AKU-tall var økningen i sysselsettingen på 84 000 personer fra juni i 2006 til samme måned i år, mens arbeidsledighetsraten gikk ned fra 3,6 prosent til 2,5 prosent i samme periode. Utviklingen i antallet registrerte arbeidsledige bekrefter bildet av et tilstrammet arbeidsmarked det siste året. I prosent av arbeidsstyrken utgjorde de registrerte arbeidsledige 2,0 prosent i august i år, en klar nedgang fra august i fjor da den registrerte ledigheten lå på 2,7 prosent.

Det stramme arbeidsmarkedet har ført til at flere bedrifter melder om kapasitetsvansker. Arbeidsinnvandring fra de nye EU-landene, spesielt Polen, har bidratt til å utvide kapasiteten i norsk økonomi. Billige importvarer har også styrket den økonomiske situasjonen i Norge, både ved å gi industrien billigere innsatsvarer og ved å gi lavere prisvekst på for eksempel klær og andre forbruksvarer. Den økte etterspørselen har derfor ikke gitt en like sterk lønns- og prisvekst som den ellers ville ha gjort. Dette har gjort det mulig å sysselsette flere.

UTVIKLINGEN FREMOVER

Arbidsmarkedet har så langt i 2007 strammet seg ytterligere til. Fra januar til august i år har den sesongkorrigerte ledigheten gått ned med 7 000 personer. Samtidig har sysselsettingen økt, det samme har også antallet ledige stillinger. I tidligere perioder med stramt arbeidsmarked har dette etter hvert ført til en sterkere lønnsvekst, og lønnsveksten har nå tiltatt. Ifølge foreløpige nasjonalregnskaps-tall fra SSB økte lønnen per normalårsverk med 5,6 prosent fra 2. kvartal 2006 til samme periode i år. Til sammenligning var lønnsveksten i tilsvarende periode i 2005 og 2006 på henholdsvis 4,4 og 3,9 prosent. Samtidig

med økt lønnsvekst er produktivitetsveksten i ferd med å avta. Dermed øker lønnskostnadene per enhet produsert, noe som på noe sikt vil dempe etterspørselsveksten etter arbeidskraft. Lønnsomheten i bedriftene er fortsatt god, og de ansatte har de siste årene fått en gradvis mindre andel av bedriftenes inntekter enn tidligere. Dette gjør at bedriftene trolig vil tåle en noe høyere lønnsvekst en periode fremover enn det vi har hatt de siste årene.

Investeringer knyttet til oljevirksomhet bidrar sterkt til den økonomiske veksten i Norge. I 2006 lå de samlede investeringer i denne sektoren på 95,7 milliarder kroner i følge SSB. Inntil 3.kvartal i år var summen av utførte og antatte investeringer for 2007 på 117,5 milliarder, mens investeringene for 2008 er anslått til rekordhøye 119,2 milliarder kroner. Oljeinvesteringene ligger dermed an til å gi et betydelig vekstbidrag også i tiden fremover.

SSBs statistikk for ordretilgang og ordreserver viser ingen tegn til at aktiviteten er i ferd med å avta i bygge- og anleggsvirksomheten og industrien. Veksten i ordretilgangen kan imidlertid være i ferd med å flate ut i begge næringene. Ordreserverene vokser likevel for begge næringene og er nå på et svært høyt nivå historisk sett.

Det er ingen tegn til at arbeidsledigheten vil stige med det første. Bedrifter melder om økt produksjon og økt sysselsetting. NAVs prognoser for 2007 tilsier at sysselsettingen vil øke og at arbeidsledigheten vil fortsette å gå ned for resten av året. I forhold til 2006 anslår vi at sysselsettingen vil øke med 70 000 i 2007. For hele 2007 anslår vi at antallet registrerte arbeidsledige vil ligge på 46 000. Arbeidsledighetsnivået for 2007 vil dermed ligge på 1,9 prosent i gjennomsnitt.

For 2008 venter vi at sysselsettingen vil fortsette å øke, og at arbeidsledigheten fortsatt går noe ned, men med et avtagende tempo. Bedriftene melder om sterk økning i planlagte investeringer. Ifølge SSBs anslag for 2008, ligger nyinvesteringene innenfor industri, bergverksdrift og kraftforsyning an til bli 39 prosent over tilsvarende tall for 2007. Situasjonen i Norge vil imidlertid være påvirket av hva som skjer blant våre handelspartnere. Det er usikkert

Tabell 2:

Arbeids- og velferdsdirektoratet sin vurdering av gjennomsnittlig antall arbeidsledige i 2007 og 2008. Forutsetninger om tiltaksnivået. Faktiske tall for 2006.

	2006	2007	2008
Registrerte arbeidsledige (personer)	62923	46000	42000
Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	2,6 %	1,9 %	1,7 %
Tiltaksplasser (ordinære arbeidssøkere)	10139 ¹⁾	11300 ²⁾	11300 ³⁾
Arbeidsledige, AKU i prosent av arbeidsstyrken)	3,5 %	2,4 %	2,2 %

¹ For 2006 er det brukt gjennomsnittlig antall personer i tiltak ved utgangen av måneden. Dette kan avvike noe fra antall tiltaksplasser

² Tiltaksnivået for 2007 er satt i tråd med det foreslåtte statsbudsjettet for 2007. Dette inkluderer ikke de om lag 500 tiltaksplassene som Oslo kommune disponerer.

³ Beregningsteknisk er det forutsatt samme tiltaksnivå i 2008 som i 2007.

Tabell 3:

Endringer i arbeidsstyrke, sysselsetting og arbeidsledighet fra året før. Faktiske tall for 2006, prognoser for 2007 og 2008.

	2006	2007	2008
Arbeidsstyrke (AKU)	46000	45000	35000
Sysselsatte (AKU)	65000	70000	45000
AKU arbeidsledige	-27000	-25000	-10000
Registrerte helt arbeidsledige (NAV)	-20600	-17000	-4000

KILDE: NAV

om vi har sett de fulle effektene av det svake boligmarkedet i USA ennå. Tilbakefall i USA har tidligere påvirket den økonomiske utviklingen i andre land ved at eksporten har gått ned. Det knytter seg også spenning til den videre utviklingen i Kina, som har hatt en vekst som i stor grad har vært drevet av økt eksport.

Norges Bank har signalisert en høyere rente i 2008 for å motvirke at inflasjonen blir for høy. Dette vil bidra til å redusere forbruket og dempe økningen i investeringene.

Vi anslår at arbeidsledigheten vil flate ut i 2008 og ligge på 42 000 i gjennomsnitt.

Det er stor usikkerhet knyttet til anslagene for den videre utviklingen på arbeidsmarkedet. Et internasjonalt tilbakeslag eller en sterk økning i lønnsveksten vil kunne gi høyere arbeidsledighet enn vi har i våre prognoser. En styrking av kronekursen på grunn av økt rentenivå vil også kunne bidra til dette.